

Smaastykker.

1.

To Varianter til *Chronicon Skibyense*.

Ved L. Daae.

Da det norske Universitetsbibliothek oprindelig er dannet ved en stor Del forskellige Donationer, besidder det undertiden endog meget gamle og sjældne Verker i paafaldende mange Exemplarer. Editio princeps af Saxo Grammaticus (Christiern Pedersens Udgave, Paris 1514) forefindes saaledes i dette Bibliothek i ikke mindre end syv Exemplarer, vistnok ikke saa faa Procent af samtlige endnu eksisterende af denne Udgave.

Et af disse Exemplarer, skjænket allerede 1811 af Justus Hansen, dengang Capellan i Frederikstad, siden Bureauchef¹⁾, er det samme, som Nyerup har omtalt i *Luxdorphiana* S. 115—118 og i Fortalen til sin Udgave af „Peder Syvs kjernefulde Ordsprog“, Kbhvn. 1807. S. LXXX. Exemplaret er nemlig af en fordums Eier, Anders Jensen Bredkjær, Sognepræst til Bredkjær i Aalborg Stift, i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede, forsynet med en ikke ringe Samling i Marginen tilskrevne Ordsprog som frie Gjengivelser af Vendinger hos Saxo. Det er derhos forsynet med en Notits, der viser, at dets første

¹⁾ Om denne Mand, der var en god Bogsamler, se B. Moes Tidskrift for den norske Personallistorie I, S. 233 flgg. og J. H. Wessels Digte, udg. af I. Levin, S. 339. De paa det sidste Sted forekommende Oplysninger — saavel som mangfoldige andre i samme Verk forekommende — har jeg i sin Tid selv havt den Ære at meddele Levin.

Eier har været en Munk, der kalder sig „*Frater Matthias Diest, ordinis Sanctissimi Virginis Marie de Carmelo*“.

Mærkeligere er dog et andet Exemplar, der oprindeligt har tilhørt ingen anden end den i Danmarks Reformationshistorie saa stærkt fremtrædende Paulus Eliae eller Heliae („Poul Helgesen“), hvem Samtiden kaldte Povel Vendekaabe.

Han har paa Exemplarets sidste Side skrevet Følgende:

P. Helye.

Anno domini MDXV dominica proxima ante festum assumptionis virginis Marie celebrate sunt nuptie serenissimi ac invictissimi Danorum regis Cristierni Secundi et spetiosissime nate Philippi regis Hyspanie nobilissimi atque Burgundiorum ducis Ysabelle neptisque imperatoris Maximiliani victoriosissimi.

Quo anno in die¹⁾ visitationis oppetuit mortem prestantissimus Magister noster Martinus Petri quondam prior Assensis cujus anima in Christi pace requiescat.

Undersøger man den Skibyske Krønike, der, som nu Enhver veed, er et Verk af Paulus Heliae, vil man gjenfinde begge disse Notitser²⁾, om end ikke ganske ordret, saa dog saaledes, at Indholdet bliver det samme. Krøniken er noget udførligere, men Antegnelsen i Exemplaret af Saxo har nøjagtig oplyst den Dag, paa hvilken Prioren i Assens er død.

Notitserne faa en Smule Interesse først derved, at de — utvivlsomt nedskrevne samtidig med vedkommende Begivenheder, altsaa 1515 — vise os, at Paulus Heliae strax har skaffet sig den nysudgivne Saxo, og dernæst fordi vi see, at P. H., allerede før han gav sig af med at være Chronist, har havt en naturlig Trang eller Lyst til at nedtegne, hvad der foregik i hans Samtid. Ved et Tilfælde ere disse to Optegnelser bevarede. I andre Bøger o. s. v. har han sandsynligvis gjort lignende, nu tabte Annotationer.

¹⁾ deletum est: *vigilia*.

²⁾ H. F. Rørdam, Monum. Hist. Dan. I, 31—32.